

Вітчінкіна К.О.

викладач кафедри УДПМ та графіки

Тимошевський В.І.

доцент кафедри УДПМ та графіки

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди

ОБҐРУНТУВАННЯ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ ЯК ТВОРЧОЇ ПРОЕКТНО- ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. В статті розглядаються особливості дизайну одягу, як творчої проектно-художньої діяльності та одного з видів дизайну.

Ключові слова: дизайн, види дизайну, дизайн одягу, творча діяльність, проектна діяльність.

Аннотация. **Витчинкина К.А., Тимошевский В.И.** **Обоснование дизайна одежды, как творческой проектно-художественной деятельности.** В статье рассматриваются особенности дизайна одежды, как творческой проектно-художественной деятельности и одного из видов дизайна.

Ключевые слова: дизайн, виды дизайна, дизайн одежды, творческая деятельность, проектная деятельность.

Annotation. **Vitchinkina K.O., Timoshevsky V.I.** **Motivation of the fashion design, as a creative design-artistic activity.** In the article are considered particularities of the fashion design, as a creative design-artistic activity and one of the types of the design.

Keywords: design, types of the design, fashion design, creative activity, design activity.

Постановка проблеми. Дизайн, як вид людської діяльності, являє собою багатогранне й складне явище.

С.М. Михайлов, Л.М. Кулеєва зауважують, що сьогодні дизайн - це комплексна міждисциплінарна проектно-художня діяльність, інтегруюча природничо-наукові, технічні, гуманітарні знання, інженерне та художнє мислення, спрямована на формування на промисловій основі предметного світу в надзвичайно великій «зоні контакту» його з людиною в усіх без винятку сферах життєдіяльності [1].

О.І. Генісаретський та Г.П. Щедровицький зауважують: «Практика дизайнерської роботи поєднує різноманітні елементи соціальної дійсності й повинна враховувати дуже різноманітні вимоги, що йдуть від людини, її культурних цінностей та естетичних відносин, від діяльності споживання речей, її часових та інших рамок, від виробництва з його технічними й технологічними вимогами, від особливостей організації проектувальної роботи» [2].

Погоджуючись з думками С.М. Михайлова, Л.М. Кулеєвої, О.І. Генісаретського, Г.П. Щедровицького, можна зазначити, що дизайнерське проектування сьогодні є складовим елементом комплексного процесу творення, комплексного проектування світу речей, а дизайн являє собою комплексну міждисциплінарну проектно-художню діяльність.

Азвдисипостає **актуальною** потреба обґрунтування видів дизайну та їх особливостей.

Саме тому **мета статті** обґрунтування дизайну одягу, як творчої проектно-художньої діяльності та одного з видів дизайну.

Аналіз останніх досліджень. Існують різні погляди на визначення видів дизайну (В.Р. Аронов, Н.П. Валькова, О.П. Голікова, Ю.О. Грабовенко, В.Я. Даниленко, А.Г. Дмитрук, Л.М. Кулеєва, Є.М. Лазарев, В.І. Михайленко, С.М. Михайлов, Л.А. Соловйов, Ю.Б. Соловйов, Т.А. Шевчук):

- в залежності від переваги утилітарного або естетичного аспекту проектування (Ю.Б. Соловйов);
- в залежності від того є об'єктом проектування одиничний предмет чи комплекс предметів (В.Р. Аронов, Н.П. Валькова, Ю.О. Грабовенко, А.Г. Дмитрук, Є.М. Лазарев, Л.А. Соловйов);
- в залежності від спрямованості дизайнерської діяльності (за предметом проектування) (О.П. Голікова, В.Я. Даниленко, Л.М. Кулеєва, С.М. Михайлов, Т. Хауффе, Т.А. Шевчук).

Результати досліджень. В залежності від переваги утилітарного або естетичного аспекту проектування Ю.Б. Соловйов розрізняє такі види дизайну, як: художнє та технічне (інженерне) конструювання. На його думку технічне та художнє конструювання утворюють єдиний процес раціонального проектування промислових виробів. Технічне конструювання створює предмет в його матеріальній основі та технічній доцільності, яка надає оптимальне рішення насамперед робочій функції предмета та його техніко-економічним характеристикам. Художнє конструювання наповнює предмет суспільним змістом, наділяє його «людськими»

Надійшла до редакції 1.07.2011

якостями зручності, гармонії, краси. Сфера діяльності художнього конструювання - взаємовідносини виробу та людини. [3]

Другий підхід - визначення видів дизайну в залежності від того є об'єктом проектування одиничний предмет чи комплекс предметів (В.Р. Аронов, Н.П. Валькова, Ю.О. Грабовенко, А.Г. Дмитрук, Є.М. Лазарев, Л.А. Солов'йов).

А.Г. Дмитрук, в залежності від того є об'єктом проектування одиничний предмет чи комплекс предметів, розподіляє дизайнерську діяльність на два взаємозалежних види: дизайн технічних систем та дизайн середовища. Дизайн технічних систем — це художнє конструювання промислових товарів та технічних об'єктів, він тісно пов'язаний з інженерно-технічним конструюванням. Дизайн середовища – художнє проектування цілих комплексів об'єктів. В цьому виді творчість дизайнера тісно пов'язана з технічним й архітектурним проектуванням. [4]

Л.А. Солов'йов, Н.П. Валькова, Ю.О. Грабовенко, Є.М. Лазарев, В.Р. Аронов виділяють види дизайну наступним чином: основні види дизайнерської розробки речей, предметів як цілісно структурованих об'єктів та дизайн-проектування процесуально-діяльнісних систем. До першого типу вони відносять: стайлінг, інженерний дизайн, інженерія, художнє конструювання. Дизайн-проектування процесуально-діяльнісних систем здійснюється в трьох видах: «нон-дизайн», арт-дизайн (від англійського art - мистецтво, «дизайн-мистецтво»), системний дизайн [5, 6].

Третій підхід - визначення видів дизайну в залежності від спрямованості дизайнерської діяльності, тобто за предметом проектування (О.П. Голікова, В.Я. Даниленко, Л.М. Кулеєва, С.М. Михайлов, Т. Хауффе, Т.А. Шевчук).

С.М. Михайлов, Л.М. Кулеєва в залежності від спрямованості дизайнерської діяльності виділяють такі основні види сучасного дизайну: індустриальний дизайн; дизайн предметів побуту; дизайн архітектурного середовища, що поділяється на дизайн інтер'єру та дизайн зовнішнього архітектурного середовища; дизайн одягу, до якого належать й унікальні роботи художника-модельєра «від кутюр» (haute couture), виконані індивідуально, та роботи модельєра-дизайнера - серійна продукція швейної індустрії «прет-а-порте» (pret-a-porter); графічний дизайн, комп'ютерний дизайн, «арт-дизайн» [1].

Т. Хауффе в залежності від предмету проектування розрізняє близько тридцяти видів дизайнерської діяльності таких як, автомобільний, комп'ютерний, предметний, іміджевий, дизайн комунікацій, апаратури, продуктів харчування, фільму, дизайн звуку, альтернативний і навіть антидизайн [7].

О.П. Голікова, Т.А. Шевчук в залежності від того, на що спрямована дизайнерська діяльність, виділяють такі види дизайну: архітектурний дизайн, який включає саме архітектурний дизайн та дизайн інтер'єру; ландшафтний дизайн; індустриальний дизайн; веб-дизайн; арт-дизайн; рекламно-полиграфічний дизайн; дизайн реклами. [8]

На думку В.Я. Даниленко велика кількість спеціалізацій сучасного дизайну об'єднується трьома основними його гілками в залежності від предмета проектування:

1) Дизайн промислових виробів - художньо-проектна діяльність, спрямована на розробку промислових виробів з високими споживчими якостями. Ця діяльність охоплює проектування найрізноманітніших предметів та їх комплексів для подальшого виготовлення їх промисловим способом. Сюди входять побутові речі, промислові прилади, апарати, верстати, засоби транспорту, меблі, одяг і т. п.

2) Графічний дизайн - художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є графіка. Залежно від об'єкта розробки існують різновиди графічного дизайну: газетно-журнальна графіка, системи візуальної комунікації; телевізійна і промислової графіка (товарні й фірмові знаки, пакування тощо), суперграфіка (великі графічні елементи міського середовища).

3) Дизайн середовища - проектування комплексних об'єктів з позицій широкого охоплення проблеми взаємовідносин людини з природою, предметно-просторовим і соціокультурним оточенням з метою створення гармонійного середовища. За характером об'єкта розробки дизайн середовища поділяється на такі різновиди: міський дизайн, дизайн виробничого середовища, дизайн житлового середовища. [9, 10]

Проаналізувавши різні підходи до визначення видів дизайну, ми можемо зауважити, що виходячи зі складності та багатогранності досліджуваної проблеми, науковцями ще не було висунуто єдиної загальноприйнятої класифікації видів дизайну. Дивлячись на подані класифікації ми можемо побачити, що дизайн одягу, який посідає центральне місце нашого дослідження, такі науковці, як А.Г. Дмитрук, О.П. Голікова, Т.А. Шевчук, В.Я. Даниленко відносять до дизайну промислових виробів, Ю.Б. Солов'йов, В.Р. Аронов, Л.А. Солов'йов, Н.П. Валькова, Ю.О. Грабовенко, Є.М. Лазарев - до художнього конструювання, а такі науковці, як С.М. Михайлов, Л.М. Кулеєва, Т. Хауффе розглядають дизайн одягу як окремий вид дизайну.

Ми вважаємо доцільним, погоджуючись з класифікацією В.Я. Даниленка, розглядати дизайн одягу як один з видів дизайну промислових виробів, до якого належать й унікальні роботи художника-модельєра «від кутюр» (haute couture), виконані індивідуально, та роботи модельєра-дизайнера - серійна продукція швейної індустрії «прет-а-порте» (pret-a-porter). Стосовно класифікації видів дизайну, на нашу думку, класифікація В.Я. Даниленка є найбільш чіткою.

Дизайн одягу, як ми визначили, являє собою один з видів дизайну промислових виробів предметом якого є одяг.

Таким чином ми можемо зробити **висновок**, що дизайн одягу являє собою один з видів дизайну промислових виробів, до якого належать й унікальні

роботи художника-модельєра «від кутюр» (haute couture), виконані індивідуально, та роботи модельєра-дизайнера - серійна продукція швейної індустрії «прет-а-порте» (pret-a-porter).

Подальшого дослідження потребують предмет дизайну одягу, основні етапи та алгоритм дизайну одягу, як творчої проектно-художньої діяльності.

Література:

1. Михайлов С. М. Кулеєва Л. М. Основы дизайна: Учебник для специальности 2902.00 «Дизайн архитектурной среды». - Казань: Новое Знание, 1999г., 340 с.
2. Генисаретский О.И., Шедровицкий Г.П. Методологическая картина дизайна. http://procept.ru/articles/1965_shedr_genisar-met_kartina_design.htm (03.09.2005)
3. Краткая методика художественного конструирования. Под ред. Ю.Б. Соловьева - М.: ВНИИТЭ, 1966-280 с.
4. Дмитрук А.Г. По законам красоты. О дизайнерском творчестве. - К.: Мистецтво, 1985-78с.
5. Аронов В.Р. Стайлинг как социокультурное явление и художественное средство.- Техническая эстетика, 1981, № 12, с.5-9; 70 с.
6. Дизайн: очерки теории системного проектирования. Под ред. Л.В.Соловьевой. – Л.: Изд-во ЛГУ. 1983 – 184с.
7. Хауффе Т. Дизайн/ Пер. с нем. - М.: Стройиздат, 1999, 240 с.
8. Голікова О.П., Шевчук Т.А. Портрет спеціаліста: дизайнер. <http://abiturient.iatp.org.ua/articles/article14.htm> (12.09.2005)
9. Даниленко В.Я. Основы дизайну: Навч. посібник.- К.: ІЗМН, 1996. – 92 с.
10. Даниленко В.Я. Дизайн. Підр.-Х.: ХДАДМ; 2003.-320 с.- 664 ил.